

Műfajtái árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám dr. 4 kr.

NAGYVÁRAD, február 9.

Ideálok.

Az Isten is egy népet választott ki magának, mikor látta, hogy sivárrá lett az emberek lelke, pogánynya minden érzése és gondolata és ezt a népet feleskette szent szövetségre egy nemes, nagy ideálért, a Messiásban való hitért. És a nép türt gunyt, megvetést hitéért, fogaságában felfüggesztette lantját a babiloni fűzre, megszűnt ajkaikon a dal, de szívük bizott rendületlenül tovább.

És mikor sokára — de eljött a Messias, megértette a világ e nép hitét, elhallgattak a gunyolódó ajkak, s akik megvetették előbb az Isten igéjét; porba borultak, midőn az Ige testté lőn és boldoggá lettek a testté vált Ige, a megvalósult, a kigunyolt ideál által.

Letért a keresztény alapról ismét a társadalom, — de nem örökre. Sokszor elszökik a gyermek is anyja karjai közül, hívó szavával sem törődik, de aztán elfárad s ismét anyja karjai közé vágyik. A szabadság is elragadhatja egyideig az embert, büszkélkedik abban a gondolatban, hogy nem kell tűrni korlátokat, s vágyainak nem szab határt senki, de be kell látnia, hogy a szabadság által szabadságát veszti, mert durva szenvedélyeknek lesz rabszolgájává, be kell látnia, hogy midőn az emberi méltóságra hivatkozva ledönt minden korlátot és felszabadítja magára összes szenvedélyeit, akkor éppen az emberi méltóság ellen vét, mert uralkodásra van teremtve az

ember, nem csak a mezők füvei és az erdők vadjai felett, de önmaga felett is.

Be kell látnia, hogy minél inkább távozik a keresztény alapról, annál inkább veszít lelke a nemesebb érzelmekből, sivár lesz az; gondolkozása önző, vágyai tisztátlanok, a szeretet helyét harcz foglalja el, kiméletlen küzdés, mindenki harcza mindenki ellen, s ha ennyire jut, akkor a kényszerűség is vissza vezeti őt az elhagyott alaphoz a kereszténységhez, hol ismét megleli kifáradt teste a szeretet erejét és csalódott lelke az igaz hit békéjét.

Igen a mai blazirt, gunyolódó világ — ismét kereszténynyé lesz, kik szeretni fogják egymást, az Istent és a hazát.

Ez a gondolat, vagy ideál alkotta meg a katolikus köröket. Itt is, ott is összegyül pár száz ember, ki törhetetlenül hisz a jobb hazában, — a régi jó idők alapján — alkotnak egy társas kört, hol a hasonló bizalommal telkekkel összejöhessen, kölcsönös érintkezés által megerősödjenek hitük és bizalmukban, mások ellenkező nézete és cselekedete daczára is.

Bizony sok félreértéssel, gunyval is talán, kell találkozni ezeknek, hisz a mai kor nem arra való, hogy ideálokat megértsen vagy lelkesüljön érte, de annál szebb e kör tagjainak missiója, hogy elveiket fenntartsák családjukban, bevigyék övéik közé s mint egy kovászai a társadalomnak, hassanak reá, munkálják, hogy ideáljuk megvalósuljon, az ige ismét testet öltson.

Eme gondolatok hatják át a nagyváradai katolikus kör új elnökének báró

Gerliczy Ferencznek beszédjét, melylyel székfoglalóját tartotta. Nem kerülte el figyelmét, hogy ma már a társadalmi harcz megkezdődött, sőt folyik, hol titkon, hol nyíltan és éppen ezért reméli, hogy közel van a katolikus körök ideáljának megvalósulása, a kimerült, rossz ultra tert társadalomnak visszatérése a keresztényi alaphoz.

Kitartásra buzdítja a keresztény elvek harczosait a kör tisztelt tagjait, hogy tartásuk fenn és ápolják az igaz hitet, azt a meggyőződést, hogy csakis keresztény alapon lehet boldog ismét az emberiség és ha nem is mindjárt, ha hosszú idő, küzdés és félreértések árán is, de diadalra jut az elv, a testté vált Ige tanítása, az Isten és felebaráti szeretet.

P—y.

Wlassics miniszter rendelete a régi anyakönyvvezetőknek.

A tegnapi hivatalos közli azon rendeletet, a melyet Wlassics kultuszminiszter a régi anyakönyvi adatok változása illetőleg helyreigazítása tárgyában kiadott. A rendelet így hangzik:

Ismételten kérdés tétetvén hozzám az iránt, hogy az 1895. évi október hó 1-éig közhitelességgel vezetett felekezeti anyakönyvekben érdembeli határozatom nélkül, a felekezeti anyakönyvvezetők által foganatba vehetők-e, a királyi leirattal való törvényesítésre vagy az örökbefogadásra vonatkozó ama bejegyzések, amelyeknek eszközöltetése végett a magyar királyi igazságügyminiszter ur a kiskorukat érdeklőleg az illető árvaszéket, a nagykorukat érdeklőleg pedig az illető királyi törvényszéket bizza meg, mihez tartás végett és az 1895. évi december hó 31-én 71.588. szám alatt (1895.

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

A nagy ház.

Irta: Prigl Olga.

Mikor egy-egy régi házat lebontanak s nyoszörög a reves gerenda, — olyan valami kimagyarázhatatlan fájó érzés fog el. Szinte bánt, hogy a lecsuszott, mohos nádtetőt a járókelők irgalmatlanul a sárba tapossák a tavalyi gólyafészek szálanként hordozott rőzségallyaival együtt. Távolabb az udvar sarkában a zöldre mázolt barátságos ablakfákat látom égnek meredezni, a piros muskátli virágok cser-einek helye, a hogy a belőlük szivárgó nedvesség megfakította a deszkát, — még ott tartálk rajtuk. Maguk a virágok a kerítés mellé vannak rakva sorjába. A vályog por lepi őket, a mint egy-egy falat kidöntenek a munkások s szegényeket tán ott is felejtik örökre. A nagy, fényes tükörablakokba sehogyse illenek s szinte paródia volna az a közönséges virág a pálmák, disznóvények mellett. Ugy, — mert a szép új házból kizárnak mindent, a mi nem modern. A hagyományos fehér porcellánszögekkel kivert fekete bórdivány a padlásra, legjobb esetben a gyerekszobába került,

hol az apró dezentorok megannyi torturáját kell által szenvednie. A hunczutságban gazdag és találékony fejecskék ezer módját találják ki, hogy lehet azt az öreg jószágot megmaczerálni. Persze felvannak rá szabaditva s a szegény bórdivány nem tehet egyebet, mint nyög, nyög, utóbb ha már a rugói is eltörnek, — azt is abba hagyja.

Csak olyan akkor, mint valami kiszolgált hadastyán, aki ifju uralkodók szeszélye indította harczból tér meg, rongyosan, törött karokkal. A szegény most már csakugyan lomtárba való.

Hanem hát ugys erre a sorsra volt szánva s vele együtt a többi ütött-kopott divatból kiment butor. Az üvegezett almáriom, ósdi pohárszék, mind, mind . . .

Selyem-brockát fotelek kerülnek helyükbe, alacsony puffok, drága szőnyegek. Az ebédli góth vagy barock-stylű nekéz pohárszéke, az antik faragványok nem egyszerű, fekete bórdiványos nagymamákra, békességes s a cserépkálha mellett naponként elüldögélő jó öreg nagymamára fognak emlékeztetni, ha ugyan el nem árulná őket az a sajátságos illat, mit frissen a gyárból hoztak magukkal a pácz s fürdő után. No de egy-két év múltával ők maguk is elhiszik, hogy elshant fölöttük pár száz

esztendő s csodaszép puderos haju asszonyok-ról, selyem harisnyás, bársony kabátos urak-ról álmodnak.

. . . Ti hín asszonyok, mikor szép arczotokat a fakó, kicsi tükörben vizsgálva először gondoltok arra, mennyivel szebben sugárzan vissza valami hatalmas velencei tükör a ti pompás alakotokat, — kergessétek el azt a kisértő gondolatot. Hajoljatok le ahhoz a kicsi gyerekekhez, a ki a szoknyátokba kapaszkodik s nézettek annak a szemébe. Az lesz a bűvös tükör, a melyben legjobban gyönyörködhetek saját magatokban. Felejtsetek el minden egyebet . . .

Hanem a szép új házak csak épülnek sorba. Tető alá kerül egyik is, másik is. Szinte szegyenkezve huzódnak össze körülötte az apróbbak s még mintha a gazdájok is kisebb lenne, a hogy a szomszédja magas, büszke épülete mellett elhalad. Nagyobbat köszön be az ablakon s megcsodálja a szomszédasszonyát a ki a hatalmas, új ablakon keresztül sokkal grációzsabb fejbizcentéssel tudja fogadni azt a kalapemelést. Lám, lám, mit nem tesz a ház, az ablak. A szomszéd asszonya sem volt különb az ő feleségénél s az szegény a kicsi, alacsony szobájokban olyan félszegen tudta fogadni azt a pesti nagyuri rokonukat, a ki hogy

Bálozók figyelmébe!!

Egy pár női laack báli czipő 1 frt 80 kr.

Egy > férfi < > > 3 > 80 <

Selyem ingek és csokrok, Claqueneok és egyéb férfi báli czikkek rendkívül olcsó árban

REICHARD áruházában

kaphatók.

Nagyvárad, Fő-utca.

(Orsolya zárdá épület).

Telefon összeköttetés

évi R. T. II. köt. 1686. l.) kelt körintézké-
nyem második bekezdésében foglalt rendelkezések
módosításaként közlöm a következőket:

Ugy mint 1895. évi október hó 1-éig ezen-
tul is intézkedésem nélkül foganatosíthatók:

1. a királyi bíróságok által hozott és jog-
erőre emelkedett ítéletek alapján eszközö-
ndő bejegyzések;

2. a királyi leirattal való törvényesítés,
valamint a kormányhatóságilag megerősített
örökbecfogatási szerződés alapján az örökbec-
fogatás tényének s az ezzel esetleg kapcsolatos
névátruházásnak bejegyzése a születési anya-
könyvbe, az illető királyi törvényszéknek vagy
árvaszéknek a magyar királyi igazságügyminis-
ter megbízása folytán intézett megkeresésére.

3. A királyi jóváhagyás alá tartozó, vagyis:
magyar nemesség, nemesi előnév és czimer
átruházásával kötött örökbecfogatási szerződés
következtében szükséges bejegyzések, a szüle-
tési anyakönyvbe, a magyar királyi belügyminis-
ter rendelete alapján.

4. A családi név engedélyezett megváltoz-
tatásának bejegyzése a születési és házassági
anyakönyvbe, a magyar királyi belügyminis-
ter rendelete alapján.

Budapest, 1898. évi február hó 2-án.

Wlassics Gyula s. k.

Az angol miniszterelnök beszámolója.

Az angol felsőház tegnap ülést tartott. Az
ülésem *Salisbury* lord, miniszterelnök válaszolt
azon kihívó támadásokra és gyanúsításokra, a
melylyel legutóbb egyesek az angol külügyi poli-
tikáról nyilatkoztak.

Válasza azután kész beszámolóvá nőtte ki
magát és mikor — felőle az egész gyarmat-
ügyi politikát — Anglia külügyi manipuláció-
járól ad röviden képet, érdekes és fölöttébb
megszivleendő az a kijelentése, a mit a *Bal-
kán*-kérdésre és amelyet *Kinára* vonatkozó-
lag tett.

Az elsőben nyílt kártyával játszik végül
Anglia is és kimondja, hogy *György* herceget
akarja Kréta kormányzójául, mert ezt tartja a
visszás állapotok egyetlen jobbrafordítójának és
mert — Oroszország is ezt akarja.

Ime, a nyílt hadüzenet a hármasszövets-
ségnek ezzel megtörtént.

A másik, különösen érdekes kijelentése az,
hogy Anglia semmi áron sem adja fel szerző-
déssé jogait *Kinában* — s ennek kapcsán to-

vábbá: mert Oroszországtól írásbeli biztosíté-
kot kapott Anglia arra nézve, hogy *Kina min-
den kikötője jóformán szabad kikötő legyen
Angliára nézve.*

Fölöttébb olyasforma ez a kijelentés, mintha
valamiképpen Németországnak szólna.

A beszéd végén direkt Németországról szóló
kis rész, ez aféle czukordarab, a mit a keserű
orvosság után beadnak a betegnek — vigasztal-
lás képpen.

Igy azután erősen kidomborodik az egész
beszédben egy újabb politikai éra: az *angol-
oroszból* immár faktummá lett érája.

Hát annyi bizonyos, hogy ez az éra nem
sok jót jelent az európai fegyveres békérendezve.
Olyan puszkapor-szagu polgári házasság biz ez
és jóformán a hármasszövetség kontójára kö-
tötték is meg azt.

Az angol-oroszból szilárd voltát ta-
lán semmi sem bizonyítja jobban, mint az a
határozott hangú beszéd, Anglia miniszterelnö-
kének takaros beharangozója.

A beszédet im itt adjuk távirati tudósítás
nyomán:

London, febr. 9.

A felsőház elfogadta a válasz felirati javas-
latot. A vita folyamán *Salisbury* lord kijelen-
tette, hogy a kormány üdvözlö *György* görög
hírnek Oroszország által javasolt jelölését a
kréti kormányzóságra, mint a mely alkalmas
arra, hogy az ottani sajnálatos állapotoknak
véget vessen. Ezután a Tunisra és Madagas-
karrá követett politikát védte, noha Angliának
oka van Franciaország madagaskari magatar-
tása miatt panaszkodni. Majd a sudáni politi-
kát védelmezte és kifejezte azt a reményét,
Karthum, talán nem is hosszú idő múlva,
Egyiptom érdekében újra vissza lesz foglalva.
Kinára terve azt hiszi a miniszterelnök, hogy
Kimberley, a kincstári kancellár által haszná-
lalt: háboru kifejezést nagyon is tág értele-
ben magyarázta. Kétségtelen, hogy több oldalról
állították, hogy Anglia szerződéses jogait Kiná-
ban félretelhetjük és a tien-csini szerző-
déssé kivont forgalmi szabadságot más
európai hatalmak akciója tönkre teheti. Az ily
beszéd ellen tiltakozni kellett. Nem mondja azt,
hogy valamely európai hatalom ily eszmét táplá-
lalt volna, de azt elmondhatja, hogy nemcsak
nem adtuk fel semmiféle szerződéses jogunkat,
hanem szándékunk sincs azokat feladni; semmi
sincs a mi Angliát arra bírhatná, hogy e jog-
ok megsemmisítését megengedje. De senkisé-
mutatott a legávilabbról sem szándékot arra,

hogy a tien-csini szerződésen alapuló jogain-
kat megsértse, vagy megsemmisítse.

A kölcsönt maga Kina javasolta, nem mi;
de mi kifejeztük abbbeli készségünket, hogy
méltányos föltételek mellett előleget adjunk,
kárpótlásul azonban bizonyos engedményeket.
Ezek az engedmények mind a kínai kereske-
delem gyarapítására és szabadságára irányulnak.

A mi a talien-vani legendát illeti, ez a
dolog így történt: *Sir Macdonald* a mi jóvá-
hagyásunkkal jan. 16-án tett említést a kínai
tanácsnak Talien-Vanról, a többi szerződéses
kikötőkkel egyetemben. Másnap egy kínai jegy-
zék arról értesít bennünket, hogy ez a kérdés
igen sok okból, a melyekre bővebben kiterjesz-
kedni nem szükséges, nagy alkalmatlanságot
okozna kinának, álljunk tehát el ettől a javas-
lattól. Én január 17-én azt válaszoltam, hogy
ez a külön javaslat nem lényeges; kompro-
misszum képen pedig azt javasoltam, hogy Ta-
lien-Vannak, amint szerződéses kikötőnek
megnyitása halasztassék el addig, míg a vasut
Talien-Vanig ki lesz építve. Néhány nap
múlva a kölcsönre vonatkozó kompromisszum
elfogadtatott. Nemrég írásbeli biztosítást kap-
tunk Oroszországtól, hogy minden kikötő, a
melyre nézve engedélyt kap, hogy kereskedelmi
kivitel helyül használhassa, szabad kikötő lesz
Anglia a kereskedelmére nézve. Nos, a szabad
kikötő jobb a szerződéses kikötőnél. Hasonló
ígéretet tett a német kormány is, a Németor-
szág által nemrég megszállott területre nézve.
A német nagykövet azt mondta, hogy gyar-
matati rendszerünk fölénye indította Németor-
szágot arra, hogy utánozza ezt a rendszert.
(Tetszés). A kölcsön ügyében a tárgyalások
még függőben vannak.

Eddig a miniszterelnök. Már most kíván-
csian várjuk, mit ad ehhez az ékesen szóló
dikcióhoz Európa medvéje, a robusztus
Oroszország?

Valószínűleg egy harcziás akkordot.

Igy készül aztán lassan, de biztosan a
jövő század irtó háboruja, a melynek minden
bizalmát nem is sejtethetjük még ma 1898 év
elején, de 1900 végén jóformán már tisztább
fogalmaink lesznek róla.

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 9.

Fog-e beszélni *Bánffy*? Ez a kérdés járt
szájról-szájra és *Bánffy* annyit tartózkodott a
teremben, hogy a kérdés indokoltnak látszott.

lent volt valami hivatalos ügyben, — hát hoz-
zájuk is bement látogatóba. Az a zsúfolt be-
rendezés tehetette biztosan, hogy az asszony za-
varában kétszer is megkerülte az asztalt s a
szőnyegben is megbotlott, míg a méltóságos
nagybácsit le tudja ültetni. Az ura szerette
volna behunyni a szemét, mert ő már sokszor
látott egyes háziasszonyokat, mikor fiatal korá-
ban egypár köteles fesztivizitjei voltak. Azok
technikája a leültetés művészeténél nem volt
egyéb egy kecses kézmozdulatnál s a vendég
mintegy hipnotizálva ereszkedett le a legköze-
lebbi ülőkére. Persze nem úgy van ez náluk,
hol a vizitszobában bizonyos rangkülönbség
van az egyetlen diván s az asztal körül állított
nádszékek között. A szegény asszony azért jött
zavarba, mert hamarjában nem tudta biztosan
eldönteni kit illet meg a diván jobban, a házi-
asszonyt, vagy a nagybácsit?

Jövőre mindenáron hozatok egy garnitúrát,
— monológizált az apró ember, a buta, merev
nádszékeknek róva fel a szegény kis felesége
zavarát. Hanem jövet csak megint felnézett a
nagy, magas ablakokra. Tárva, nyitva voltak
most azok, a bojtos, nehéz, bársonyfűggöny
egyik sarka kifityegett a legelsőn. A háttérből
misztikusán váltak ki a drága butorok, a szürke
ember, önkénytelen megállott. Elpirult, mert az
asszony ép abban a perczen jelent meg az ab-
lakban.

Diszes rózsaszín selyem pongyola volt rajta,
az uszája is látszott az átellenes tükörről Gon-
dosan volt megfésülve, valamennyi hajszála

be tudott számolni a maga korrektségéről. Bi-
zalmasan kiáltott le:

— Jó napot Kovács!

— Kiszitihand nagyságos asszony! — he-
begő zavartan Kovács s talán életében először
köszönt így. Maga se tudta, hogy szaladt ki a
száján. Valahogy nevetségesnek találta volna
máskor az ő egyszerű modorához, de most
bódult fejjel ment odébb s iluzióiból nem za-
varta ki a faragványos, páczolt csecsebecsék
festék szaga, melyet a nyitott ablakon keresz-
tül utána hordott a szél s míg a szegény, ki-
csi felesége zavarát olyan nagyon el tudta itélni,
nem látta meg a selyem pongyolában a nürn-
bergi bábut, a kit a maga titkos gyárosa, a
hiuság állított oda a nagy üvegablakba s hogy
még azon is meglátszott, hogy nagyon »uj«-nak
érzi magát az új környezetben. Csak a szere-
pét tanulhatta, mikor a szegény szürke ember-
nek olyan előzékeny hangon kiáltott le:

— Jó napot Kovács!

Hanem Kovács a garnitúrát még aznap
megrendelte.

A nagy ház ablakai pedig csak megnyitak
minden reggel. Hovatovább elhordta a szél a
festékszagt s az asszony is lezserebben tudott
megfésülni. Valahogy ügyesen áthidalta a
tegnap s ma közti különbségeket s az emberek
önkénytelen meghódoltak. Áhitattal haladtak
el a magas ház mellett, sóvárogva néztek fel
a kivilágított ablakra. Sűrűn szólt ott a zene,
csörgött a pohár, durrogtak a pezsgős palaczk-
ok. Mintha életükben egyebet se tettek volna.

A sok vendég sürgött, forgott. Nagy urak innen
is, onnan is, dehogyan is az apró falusi házakból.
Kovácsné az urát halgatta, a ki hevesen beszélt:

— Mához egy évre mi is ott leszünk, épi-
tek a tavasszal. Micsoda nagyszerű tervem
van! Sok, előkelő vendéget fogadunk, a kik vi-
hetnek följebb, valami magas hivatalba. Jól
fognak mulatni nálunk, — hálával tartoznak
érte.

Csak integetett a kicsi, vékony asszony.
Fáradtan támaszkodott az ura karjára s annak
arcvonásait nézte. Lázasan figyelt ez az ablak
mögött elszuhanó alakokra, valahogy a fejében
motozkált mindig a rózsaszín selyem pongyola.
Az asszony a finom érzékével mintha észrevett
volna valamit s bár nem szólt, — kicsi szíve
összeszorult a fakó karton-bluz alatt. Azt hitte
fázik, mert reszketés fogta el. Bekapcsolta a
gallérkáját s szorosabban kapaszkodott az ura
karjába. Szeretett volna valamit mondani neki,
de nem mert. Kovács meg egyre beszélt s
csupa tűz volt az arca:

— Ugy, ugy lesz . . .

Most is tavasz volt épen, de mégis a jövő
tava-zra halasztotta a dolgot. Hát ha valami
ujat talál ki addig.

Telt az idő szépen. Ment, ment minden a
maga sorján. Zenét hallgatni ugyan nem jártak
már a nagy ház ablaka alá. Csöndesség van
most ottan, — esőrdesség. A kicsi, egyetlen
fiukat temették el a minap, ugy — s az asz-
szony majd meg bolondul utána. Csak jajgat
egyre. Olykor mintha megakarna örülni, —

Bánffy már sokszor beszélt, de még a földművelési tárczánál aligha. Azért volt az érdeklődés nagy, mert nyilvánvaló volt, hogy ha felel Pichlernek, a sajtótörvény revíziója ügyében tett kérdésére fog válaszolni.

A sajtótörvény részletes revízióját, t. i. az izgató sajtó elleni rendszabály. Rohonczy Gida is követelte ma s így Bánffy nyilatkozata iránt csak fokozódott az érdeklődés s hogy a képviselőház kíváncsisága teljesen fölszágasztás, a miniszterelnök Erdély miniszterrel is hosszasan conferált. Az ülés különben így folyt le:

Elnök: Szilágyi Dezső.

A földművelési tárcza

költségvetési tárgyalásának folytatása.

Az első szónok Rohonczy Gedeon: Reflektál a múlt ülés szónokainak beszédeire. Rámutat azokra az okokra, melyek a földművelési bajok forrásai. Sima Ferencz tuz, mikor szociális bajok elmérgesedéséért egyedül a kormányt s a parlamentet teszi felelőssé. A szociálizmusból megmetelyezett vidékeket határozottan körül lehet vonalazni a térképen. Azt tapasztalhatjuk, hogy a Tisza mentén terjed a szociálizmus. De a bajokról nem felelős egészen a kormány, vannak jeles munkástörvényeink, melyek a munkás érdekeinek megvédésére czéloznak. Az agrár munkásnak nyolcz hónap alatt kell megszerezni az egész évi szükségleteit, tehát nincs egy biztosítva megélhetése, mint az ipari munkásé. Legszervehetőbb szerinte a baj Torontálmegyében, a nép nem tudja elviselni a rá nehezülő terhet, a sok egyenes és pótadó, holott egykor a megyének nemcsak kifejlett agrárkulturája, hanem kereskedelme is általános jólétet teremtett. Ma meg nem tudjuk megmondani, hogy hol fog megállni az agrár szociálizmus s ha most nem segítünk a bajon, az ország nagy része lángba fog borulni. Különböző eszközökkel kell a veszélynek útját állani. A szurony ellen nem fog küzdeni az, ki nem meggyőződésből elégedetlen, de a kinek szíve van megsebezve, a kit meggyőződése vissz a harcza, azt szuronyonnyal visszariasztani nem lehet. A magyar fajban — ugymond — mindig sértetlenül meg volt s van a hazafiság érzete s csak lelketlen izgatók lázítanak a fennálló rend ellen. Ezek az izgatók a sajtószabadság leple alatt működnek. Javaslattal olvas fel, hogy a Ház bizza meg a kormányt oly rendelkezési joggal, hogy az izgató sajtó ellen szigorubb rendelkezésekkel léphessen föl.

Molnár János: Tíz-tizenkét évvel ezeiőt beszéltem egy külföldi uri hölgygyel, aki azt kérdezte, lehet e nálunk kulturharc? Mindaddig, míg a társadalom meg nem adja a munkás osztálynak az őt megillető helyet, a társadalmi elemek egymással ellentétben állanak. Fejtegeti, mit ért szociálizmus alatt s a szociálizmus — ugymond — nem baj, hanem kérdés. A szociálisták a vallás védelme alatt a társadalmi rend s a törvények megsértése nélkül követelik jogaikat. Ilyen értelemben ő is szociálistának mondhatja magát.

Az agrár-szociálizmus fejlődését adja elő. Rátér arra a patriarchalis állapotra, mikor a kisgazdának kevesebb pénzre volt szüksége s mégis könnyebb volt megélhetése. Majd jöttek a gépek, melyek meg egyrészt milliós és milliós embernek adnak kenyeret, a kisgazda kezéből kivették a földet s a kenyeret. Különböző czimen-adókkal terhelik s kezdi érezni, hogy a pénz a legjobb eszköz a megélhetés biztosítására. A középbirtokos osztály helyzete még tán rosszabb. Igényei nagyobbak s mint-hogy pénze nincs, lelketlen izgatók kezébe jut. Így aknázza ki a tőke a birtokos osztály érdekeit, buktatja meg a kisbirtokost.

Ezen állapotok fejlesztik a szociálizmust s a liberálizmus a vallástalanság ápolásával csak növeli. Egyik szociálista a törvényszék előtt: »Ha már elvettétek tőlünk az eget, hagyjátok meg számunkra a földet.« Mennél jobban szegényesedik a nép, annál inkább emelik az adót. (Ugy van, ugy van a néppárton.) A föld stabilitását követeli, meg kell tenni mindent, ami megmenti a mezőgazdaságot s a kisgazdát. Meg kell adóztatni a börtönt, törvényeket kell hozni, hogy a munkás ne legyen rabszolgája a munkaadójának. Elismeri a földművelési miniszter jóakarátát, mely itt is, ott is feltűnik, de mivel eljárásával gátját veti a bajok orvoslásának, a költségvetést általánosságban nem fogadja el. (Éljenzés a néppárton.)

Báró Solymossy Lajos szólalt föl: Magyarország földműves állam. A földművelésen alapozik az ipar és kereskedelem, s a tulajdonság miatt a megélhetés nem csupán a földművelésre van alapítva, hanem a kifejlett iparra és kereskedelemre. A súlyos viszonyokból származó elkeseredettséget használják fel az izgatók, kik a néptől még a kenyeret is kicsalják üresígéreteikkel. A lideicomnisum megszüntetése s a latifundiumok felszítása homlokegyenest ellenkeznek a liberális elvekkel. A költségvetés s a hosszabb időn át hűségesen szolgált cselédek megjutalmazását is tételei közé veszi, mi által s hasonló intézkedésekkel is segítünk abban. A tételt általánosságban elfogadja.

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után elsőnek szólal föl Major Ferencz: Már a kereskedelmi tárczánál felhoztam — mondá — hogy csak kifejlett mezőgazdaság és ipar mellett lehet egészséges vagyoni állapot. Ha meg akarjuk menteni a veszendőben levő kisbirtokos osztályt, a kormány minden egyes tárczájának változtatott működésre van szüksége. A nagy gazdáknak, a gépeknek nem az a czélja, hogy felvirágozzék a haza, hanem hogy minél jobban kiaknázzák, kihasználják az országot, e földet. A kormány nem törődik e rablógazdálkodással. (Ugy van, a néppárton.) Vázolja a kis gazdák rendkívüli sulyos helyzetét.

A kath. kör rendkívüli közgyűlése.

— Báró Gerliczy Ferencz székfoglalója. —

Szép számban gyűltek össze a váradi kath. kör tagjai, hogy meghallgassák új, fiatal elnöknek székfoglaló beszédét. Már 11 óra előtt félig megtelt a körnek megnagyobbított szép díszterme.

Jelen voltak:

Báró Gerliczy Ferencz, Vinkler József cz. püspök, Palotay László egyházi elnök, Dús László alelnök, Des Escherolles Kruspér Károly, Andrassy János apát-kanonok, Schlauch Nándor, dr. Hoványi Gyula (pompás díszmagyarban), Gálbory Sámuel, Ragány János (fekete díszmagyarban), Tóth Márton, Gabriely Lajos, Gyalokay János, dr. Márkus László, Sztarill Ferencz, Fetser Antal, Kugler Albert, Bereczky Géza, dr. Schweiger Ede, dr. Vucskics Gyula, Stark Gyula, Rech Géza, Gram Szilveszter, dr. Némethy Gyula, Karger Sándor, Csatók József, Géczy Lajos, dr. Szemethy Géza, Jelinek Ferencz, Török József, Kelemen Kálmán, Podhráczky Rezső, Czeglédy Sándor, Janky József, Makucz Ernő, Serényi Gusztáv, Csohány Lajos, Halász Gyula, Andriška Károly, Kádár János, Páhl Emil, Weidlich István, Szűts István, Óó Mihály, Votisky Antal, dr. Diószegi Győző, Buzássy József, Makkay József, Halász Lajos, Czigell József, Kalmár Illés, Mayer Antal, Kiss Lajos, Imrik Gusztáv, Heilinger József, Számborovszky Rezső, Nagy Lajos, Farkas József, Rácz Pál, Novák Gusztáv, Lobotka István, Rigli József stb. és számosan a kir. kath. jogakadémia hallgatói közül.

Dus László, Tóth Márton és Stark Gyula tagokból álló küldöttség ment az elnökért, aki festői díszmagyarban jelent meg s a tagok lelkesült éljenzései között foglalta el helyét.

A kör új elnökét Dús László alelnök s

tör. zuz. A kis apró házakban beszélgetik az emberek:

— Istenem, a gazdag ember még avval is szerencsésebb, hogy úgy sirhat, ríhat, a mint jól esik neki. Magunkfajtat még azért is megszólalnak. Ugyan mit tud sajnálni a nyomorult porontyán! Csak jót tett az Isten szegénykével. Hanem a gazdag ember gyereke az más. A nagy ház asszonya talpig gyászba jár utána, sűrű fekete fátyollal borítja be arcát is egészen. Milyen igazi, jó anya! — mondja egyik, másik.

A kis Kovácsné nem szól rá semmit, pedig észbe jött valami. Igen, jól emlékszik rá, mintha csak épen ma történt volna. Az első hó esett le az apró pihékben kavargva, mert hogy hirtelen szél kerekedett. Fújt, fújt csunyán, ugyancsak sebes léptekkel igyekezett hazafelé, — valamelyik nénjénél volt látogatóba. Hogy eljött a nagy ház előtt, csak látja, hogy tárva nyitva a gyerekszoba ablaka. A kicsi fiú sirt keservesen. A dada a kapuban tereferált, a nagy szalonban ugyancsak szólott a zene. No s másnap tüdőgyuladást kapott a gyerek. Biz ráment szegényke, pedig olyan szép, erős. kis fiú volt. Istenem! — csak feleannyit oda nem adott volna Kovácsné az egész nagy házáért, a sok drága holmiért, mind, mind . . .

De hisz azért mint a nagy ház asszonya, mert talpig feketébe járt. lég tavaszszal se vetette le, pedig ides-tova félesztendeje mult a temetésnek. S úgy meg tudta kimélni, mindig abba az egy ruhába járt.

Nagy sebbel-lobbal állított be Kovács a feleségéhez:

— Must már csakugyan mi leszünk egyedül az urak. — szól, s megcsókolta a sápadt asszony homlokát.

— Hogy-hogy?

— Képzeld, ezek a bolondok föl mennek lakni Pestre, nekik már kevés itt . . .

Magában örült az asszony, mert mondom egy kicsit féltékeny volt arra a másik asszonyra. A kopott, szürke urát féltette tőle.

Tovább folytatta a férfi:

Elad mindent, házat, butort. De hát készpénz kell neki mindjárt, — megvennem különben. S mily hallatlan olecsón adná! No látszik, hogy könnyen jut pénzhez, még csak nem is kéri meg az árát. A házat pláne negyedrészt ér ékben adja át Mózsinnak, ennek a vén uzorásnak ni. Hogy milyen jól járt vele az is.

A langyos tavaszi szellő végigsimogatta az apró házak tetejét, a fehérítő kéményeket, s csak a Kovácsék házat találta borzosan. Ép a mohos nádat fejtették róla. Kovácsot a gőzmasina vitte Pestre. Első osztályú jegyet váltott, s már az utra felvette az új tavaszi ruháját. Féltette is, hogy majd összegyűrdök, mikor most ő a méltóságos rokonához készül. Valami apróbb dolog miatt, — még a feleségének se mondta el. Csak a méltóságos nagybácsi sajátkezű aláírását kéri egy párszor, bizonyos hosszukás czédulákra, a minek láttára szép, mosolygós banknótákat tesznek le a kezébe udvarias emberek. Nagy szó egy méltóságos nagy-

bácsi, s ez még csak a kezdet. Istenem! — egy-két év, s ő maga is azzá lehet, mint talán azóta ama másik nagy ház lakói, a kiknek már kevés volt falun.

— Pardon! . . .

Sovány, kopott alakból botlott belé az ember. Asszony volt s oly ismerős. Igen, ha az a két nagyon piros folt nem volna az arcán, melyről látszott, hogy festék s az a kopott zöld bársony pelerin . . .

— Kisztihand! — hebegte Kovács ép oly elfogultan, mint annak a selyempongyolás nürnbergi bábnak ott a nagyház ablakában.

Az úgy tett, mintha nem halotta volna a köszönést s csak eltűnt egy apró piszkos zugutczában.

Hűvös szél kerekedett s Kovács felhuzta a kopott überzicherét, melyet addig az új tavaszi ruha miatt mellőzött. De most bizony nem törődött vele. Mintha egyszerre valami nagy könnyüséget érzett volna a fejében s tisztábban tudott volna gondolkodni. Ő menjen könnyörögni a méltóságos nagybácsinak! — oh, utoljára az egész világot, legkivált a gazdag embereket. Gyalog ballagott ki a vasútállomásra s a harmadik osztályra váltott jegyet. Talán hogy megspórolja, a miért jövet első osztályon utazott. A tétőt aztán csak felrakatta újra, helyenként ujtatta meg a nádat, ahol már nagyon mohos volt. A piros muskátlikát is visszatétette az ablakba. S azok az egyszerű piros virágok nem hazudnak.

következő rövid, de tartalmas és lendületes beszéddel üdvözölte:

Dus László üdvözlő beszéde.

Méltóságos Báró Ur!
Tisztelt Elnökünk!

A mi körünk összes tagjainak, a közgyűlésnek, különösen a választmányának és tisztikarnak nevében üdvözlöm Méltóságodat az elnöki székben és mielőtt megnyitná a közgyűlést, röviden rámutatok két évi rövid működésünk eredményére.

Nyilvánvaló az, hogy a katolikus kör két év alatti működésében nem csak hitéletünkben, hanem társadalmi életünkben is hézagpótlónak mutatkozott. És valóban nem a más hitfelekezetűnek támadásaitól kell tartanunk, hanem hitsorsaink közönyétől és ezek közt is azoktól, kik makacsul pártoskodás helyéül jelölik meg körünket és a szabad gondolkodás ellenségeivel törekednek feltüntetni, holott annyi különböző párt árnyalatu egyéneket egyesít itt a hitélet. Nem harcot izenünk mi, hanem a békét, a szeretetet hirdetve teljesítjük ama példaszót: »Aki téged kövel hajj, hajtsd vissza kenyérrel.«

Vannak, akik állítják, hogy katolikus körre nincs szükség. És mondják ezt épen Nagyváradon, ahol ha ma bezárjuk a körnek ajtaját, a katolikus embernek a templomon kívül — szenthely! — más összejövetele helye nincsen.

Amikor tehát üdvözlöm Méltóságodat az elnöki székben és felkérem, hogy a közgyűlést megnyitni méltóztassék és vezesse azt, vezesse körünket ifjú tetterővel virágzásra és hitéletünket diadalra.

Éljen tisztelt elnökünk!

Az üdvözlő beszédet, melyet a közgyűlés állva hallgatott végig, zajos éljenzés követte, mire az új elnök megtartotta sokszor helyesléssel, tüntetésszerű ovációval fogadott székfoglalóját.

Báró Gerliczy Ferencz székfoglalója.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Első szavam a nagyvárdi kath. kör mélyen tisztelt közgyűléséhez a vallásos és hazafias szív meleg köszönet szava. Fogadják uraim őszinte köszönetemet megtisztelő bizalmukért, melylyel engem e nemes czélú kath. egyesületnek elnöki székére emeltek. Kiténtetés ez én reám nézve és pedig annál becsesebb, mert éppen azon város kath. közönségétől jött, melyhez engem a gyermekévek kedves emlékein és ifjúságom törekvésein kívül édes Szüleim áldott életének verőfényes és borongós napjai fűznek.

Mélyen tisztelt Uraim! Midőn az első keresztény vértanuk kezét fogva, egymást bátorítva és szent énekeket zengedezve léptek az amphitheatrum pogány közönsége elé, a rut önzés és gyűlölködés levegőjében felnevelt római nép elámult e szokatlan jelenség láttára s meglepetve kiáltott fel: »*Ime, mily nagyon szeretik egymást!*« A keresztény vértanuk e tettét, az egy hit kötelékével összecsatolt emberek szeretetének e megható nyilvánulását tekintem én a kath. körök legrégebb, legdicsebb példányképeinek. Hisz mi is azt akarjuk tenni, amit a vértanuk tettek: *nyitlan és bátran megvallani szent hitünket, bátorítani egymást, szeretni egymást jobban, mint a mai önző korban szokás.*

Jól tudják önök Uraim, hogy erre épp oly szükség van, mint a minő szükség a vértanuk részére volt: nekik meg kellett áztatniok a földet, hogy a Krisztus Urunk által elvetett mustármag kikeljen s terebélyes fává erősödjék; nekünk életünk példájával kell megmutatnunk, hogy szent hitünk magasztos tanai a felvilágosodás századában is csodákat művelnek, mert a tudása folytán kevélység és önzésre hajlandó embert megnemesítik, Istenhez emelik, szívet embertársai részére megnyitják.

Az emberiség nagy válság előtt áll. Az Istentagadásszele romboló eszmék magvait hordja szét ez öt világrész minden zugába; tompa moraj hallatszik, mely előhárítke ama borzalmas földrengésnek, a mely romba akarja dönteni a mai társadalmat minden vívmányaival együtt, hogy ennek helyén újat teremtsen Isten és szeretet — nélkül. Ezer és ezer eszköz dolgozik azon, hogy a nagy tömeg szívében lerontsa Isten oltárát, kiirtva a magasztos, nemes eszmék szeretetét s helyébe az új istent, az ént s annak érdekeit állítsa. Hamis tanok keringenek a szabadságról és egyenlőségről, az enyém és tiedről.

A fenyegető bajok orvoslásáról sok tudós gondolkozik, de elfogadható biztos gyógyszer csak szent atyánk, XIII. Leó pápa ajánl, midőn azt mondja, hogy az emberiséget vissza kell adni Istennek.

Ez az egyedüli mód, melyet századunk, legkuszáltabb gorduisi csomóját meg lehet oldani; az államhatalom nyers ereje csak ketté vághatja azt, de meg nem oldhatja.

És nem tudom, hogy célra vezető volna-e e felforgató tanok követőiből martirokat csinálni? Szerény véleményem szerint nem; mert amint nem irtottam ki a mérges növényt az által, hogy virágját s leveleit letéptem, de gyökerét élni hagytam, éppen ugy itt is a faj szülő okát kell megszüntetnem, hogy eltűnjék maga a baj.

Istenhez kell téríteni őket s ha ez sikerül, a baj gyógyítva van, mert egy és ugyanazon szívben meg nem fér az Ur Jézus és Moloch, a felebaráti szeretet és önzés, a béketűrő alázatosság és romboló kevélység!

A példás keresztény életnek példában való hirdetése a mi első és legszentebb czélunk. Egyesültünk, hogy tanuljunk s tanítsunk. Hogy ugyanis nem csak egyes emberek, hanem egy egész kör hirdeti a keresztény kath. elveket, lehetetlen, hogy azok be ne hatoljanak a családba és így az egész társadalomba. És az elvek igazsága és nemessége előbb vagy utóbb diadalt fog aratni.

Nem retrográd irány ez kérem! Kétezer év tanuságára hivatkozva mondhatjuk, hogy a keresztény kath. vallás mindenkor és mindenütt, hol kezeit nem verték békóba, csak igazat, nemes és magasztost hirdetett. A haladás fátyla az ő kezében lobogott; a tudomány és művészet nem csak a népvándorlás viharában, hanem azután is századokon át kizárólag az ő szárnyai alatt élt; ott lett nagygyá! Kétezer év minden nemes mozgalmában kivette a maga részét s míg egyik kezével pazarul osztá kincseit a tudomány és művészet céljaira, másik karjával anyai keblére ölelte az árvákat és szegényeket, s a gondos szeretet melegével halmozta el őket. Merem állítani, hogy a belpoklosoktól lakott rettenetes helyektől kezdve a legnépesebb városokig nincsen katolikusoktól lakott hely, hol a keresztény felebaráti szeretet példáival, önfeláldozó áldásos intézményeivel ne találkoznánk.

De nem az a czélom nekem, Uraim, hogy apológiát mondjak a kath. vallás mellett. Én csak egy pár nagy vonással jelezni akartam a kath. körök nemes czélját. Jelezni akartam azt az áldásos hatást, melyet egyesületünk a többi kath. körökkel együtt a társadalomra gyakorol. Egy szebb jövő alapjához hordjuk így az anyagot s míg egyrészt Isten előtt kedves dolgot cselekszünk, más részről hazafias tettet viszünk véghez; mert a keresztény kath. elveknek utat nyitva a szívekbe, jó polgárokat nevelünk. Testvéri szeretet fűz itt össze mindnyájunkat; önzetlen ragaszkodás köt bennünket

egyházunkhoz és édes hazánkhoz. *Körünknek nincs köze a politikához:* itt nincsennek pártok, hanem mindnyájan egyek vagyunk Istenünk, hazánk és az egymás iránti szeretetben.

Ezeket hangoztatta az elnöki székből áldott emlékü elődöm, e körnek buzgó első elnöke, a reánk nézve oly korán elhunyt *Batthyány József*. Ezt igyekezett a kör megvalósítani két évi működése alatt. E végből nyújtja tagjainak a kath. elveket hirdető és védő lapokat; e czélból nyitotta meg jó irányú művekkel telt könyvtárát; e végből tartotta eddigelé s fogja tartani a jövőben is oly szépen sikerült felolvasásait és ünnepéleit.

Legyen továbbra is az az igyekezetünk, hogy a kört felvirágoztassuk, a kath. elveket fentartsuk és őrizzük s így zajtalanul, de üdvösen működjünk egyházunk és hazánk javára!

Még egyet Uraim! Midőn az Önök megtisztelő bizalmától kiténtetve az elnöki széket elfoglalom, ígérem Önöknek hogy *ez állásomnak nemcsak díszét, de terheit is viselni akarom:* a kör érdekében szívemen hordandom s azon magasztos elveket, melyek e kör megalapítóit vezették s tagjait eltöltik, mindenütt s mindenkoron igyekezni fogok diadalra emelni.

Most pedig megválasztatásomért újból köszönetet mondok s a kör megjelent lelkes tagjait szívből üdvözölve a gyűlést Isten szent nevében megnyitom.

A székfoglaló hatása.

Az új elnök székfoglalója nagy hatást tett a jelenvoltakra. Igazi vallásos és hazafias enunciatio volt. A valóban klasszikus beszédet lapunk főhelyén méltatjuk.

Dr. *Hoványi Gyula* nyomban fel is szólalt és indítványozta, hogy ezt a szép beszédet jegyzőkönyvében örökítse meg a kör. Természetesen általános helyeslés fogadta az indítványt.

A nem rég tartott közgyűlés elintézte a közgyűlésnek fentartott folyó ügyeket, most csak a jegyzőkönyvet hitelesítették még és *Bereczky Géza* pénztárnok tett jelentést arról, hogy a kör tagjai örvendetesen szaporodnak s ma 297 tagja van már a körnek.

Báró *Gerliczy Ferencz* felosztatta a közgyűlést, de még egy ideig ott maradt s barátságosan beszélgetett a kör tagjaival.

A villamos vasut ügye.

— A budapesti társaság kérvénye. —

A villamos vasut építése miatt keletkezett nagy zaj egy kissé csillapult. A törvényhatóság határozta daczára a rendkívüli városi közgyűlés elmaradt. A közuti vasuttársaság ismeretes felebbezésével sikerült a vasut-építés ügyét eltolni bizonytalan ideig.

A dolgok ilyen állásába bele kell nyugodnunk, óhajtjuk azonban, hogy mihamarabb határozzon a miniszter s az indokolatlan felebbezés elutasításával a törvényhatóság abba a helyzetbe jut, hogy akaratát érvényesítheti.

A budapesti társaság tegnap egy terjedelmes kérvényben felel a közuti vasut felebbezésének tévedéseire s kéri a törvényhatóságot, hogy hason oda, miszerint a felebbezés elutasításuk.

A kérvényből közöljük a következő érdekesebb részleteket:

A kérvény bevezető részében alaposan fejtegeti a kérvény a város önkormányzati jogának megcsonkítását s kifejti, hogy a közuti vasut felebbezése támadás a közgyűlésnek az 1886. XXI. t.-cz. 46. §-ában biztosított joga ellen. Támadás ez egyuttal a szabad versény elve ellen is.

Ezekért a felebbezést észrevétel nélkül nem hagyhatják.

I. Kérjük először is — ugymond a kérvény — annak konstatálását, hogy a szóban levő felebbezésben csak most, f. é. január 20-án felvetett azon kérdésre nézve, hogy mi ajánlkozók gyanánt elfogadtassunk s a város a szóban levő két vállalat iránt velünk is tárgyaljon, — a város közönsége nem január 13-án, nem is a felebbezés beadását megelőző 15 napon belül, hanem már jóval régebben határozott pedig saját érdekeinek és a szabad verseny elvének megfelelően úgy, hogy minket, kik legelső gyanánt ajánltuk fel a városnak, a szóban forgó vállalatok létesítését, versenytársunk jelentkezése után is versenyzőként elfogadott, velünk a tárgyalások felvételét elrendelte, a tárgyalások megtartása végett albizottságot küldött ki; s annak tárgyalásait helyeslőleg tudomásul vevén, azok jelentései alapján a vállalatok ügyében többszörös közbeeső határozatot is hozott. Mindezen határozatok régen jogerőre emelkedtek és soha senkinek sem jutott eszébe azok ellen felebbezni.

II. Az ő felebbezésének jogosultságát a nagyváradai gőzmozdonyu közuti vasuti vaspálya részvénytársaság ama valótlan állítással akarja bizonyítani, hogy előmunkálati engedély és közigazgatási bejárás a területátengedés kérdését szükségszerűen megelőzi.

Az előmunkálati engedély, — a melyet a csupán egy város területén helyi belforgalom céljából létesítendő vasutak építésénél a kizárólagos jogról szóló 1881:XLII. cz. 7. §-a szerint a polgármester is megadhat, — kizárólag azt a jogot adja, hogy a vállalkozó a vonalirányok megállapítása s a vállalat tervének elkészítése céljából szükséges műszaki munkákat és esetleg anyagutakat bárkinek birtokán fogatosíthatja. Több jogot nem ad. Legkevésbé ad valamely privilégiumot. Ezt a nagyváradai gőzmozdonyu közuti vaspálya részvénytársaság előmunkálati engedélynek szövegébe is felvett ama rendelkezések is eléggé bizonyítják, a melyek szerint a kormány ezen előmunkálati engedély kiadása által a pálya létrejövetele iránt kötelezettséget nem vállal, a pálya létesítése esetére is a nagyváradai gőzmozdonyu közuti vaspálya részvénytársaságának a kivételére utalva előjogot nem biztosít; s ehhez képest fentartja magának az elhatározást az iránt, vajjon egyáltalában és ha igen, kinek részére adassék meg a vasut megépítésére és üzemeltetésére vonatkozó engedély.

Nagyvárad városának közönsége éppen nem tette magáévá amaz utvonalakat, a melyeken a nagyváradai gőzmozdonyu közuti vaspálya részvénytársaság a bejárást megtartotta, hanem a vasut utirányait mindkettőnek terveinek megfontolása mellett a maga saját belátása szerint állapította meg, a nagyváradai gőzmozdonyu közuti vaspálya részvénytársaság terveitől egészen eltekintve és részben azzal ellenkezően. Ugyannyira, hogy, ha a város az ő szabad rendelkezési joga alapján az ajánlatok közül netalán a nagyváradai közuti vasut kevésbé előnyös ajánlatát választaná: azon részvénytársaság kénytelen volna új közigazgatási bejárást kérni. S ez magában véve is eléggé bizonyítja amaz állítás tarthatatlanságát, hogy előmunkálati engedély és bejárás nélkül ajánlatok nem tehetők és a város által a vasutépítési engedély szabályszerű elnyerésének feltétele alatt sem fogadhatók el.

III. A vállalkozás versenyéből való kizárásunkat és saját maga privilégiumának kimondatását ellenfelünk ama további állítással is törekedik elérni, hogy itt csak az ő már létező vasutjának kibővítéséről van szó, tehát csak ő építhet addig, míg ki nem tűnik, hogy ő nem tud, vagy nem akar építeni.

Ezzel szemben nem kívánunk arra utalni, hogy a szóban forgó vállalatot nem talán egy valóban nagyváradai részvényesekből álló részvénytársaság, hanem egy a közuti vasut részvényeinek többségét megvevő vállalat akarja egy külföldi vállalkozó által létesíttetni. Tisztelettel kérjük, méltóztassék hivatalból konstatálni,

a) hogy a tervezett vasut vonalain a nagyváradai gőzmozdonyu közuti vaspálya részvénytársaságnak sehol vasutvonala nincsen,

b) hogy a nagyváradai gőzmozdonyu közuti

vaspálya részvénytársaság mai gőzüzemű vasutjának vonalain más vonalakon mozognak, és így parallel vonalakról szó nincs,

c) hogy a nagyváradai gőzmozdonyu közuti vaspálya részvénytársaság kizárólag a teherforgalmat közvetítette és közvetíti,

d) hogy bár a város közönsége a személyforgalom közvetítésére szolgáló üzemkiterjesztést a nagyváradai közuti vaspálya részvénytársaságtól évek sora óta városházán belül és kívül többször, fennhangon, szemrehányóan követelte és bár a nagyváradai közuti vasut részvénytársaság a városnak Nagypiaci területét, melyet a városi személyforgalom vasuti központi állomásának céljaira kívánt a város átadni, huzamos idő óta birtokába vette és birtokában tartja: a város közönsége kívánságának eleget tenni egészen az 1897-ik év közepéig hajlandónak nem mutatkozott és csak a mi jelentkezésünk és első ajánlatunk beadása után az 1897-ik év nyarán, határozta el, hogy a villamos vasut létesítésére szintén ajánlkozók.

Ezek konstatálásából kitűnik, hogy itt nem a közuti vasut hálózatának kibővítéséről, hanem egészen új vasuti vállalatról van szó.

Ezután hosszasan, kellő érvekkel támogatva czáfolják a közuti vasut fellebbezését. Kimutatják, hogy az első utóajánlatot a közuti vasut adta be.

Az általuk kért szóbeli tárgyalás szükségét azzal mutatják ki, hogy a közuti vasut két igazgatója a polgármester előtt külön jegyzőkönyvben magyarázták az általuk beadott pályázatot.

Csak a budapesti villamos társaság panaszkodhatott volna azért is, hogy a városi közgyűlés az ő határozottan előnyösebb ajánlatát nem fogadta el, hanem január 20-ra új ajánlati határidőt tűzött ki. S mégis a közuti ezen közgyűlési határozat ellen jajdul fel.

Majd így végzi az igazgatóság a kérvényt:

A legérthetlenebb azonban az, hogy az a ki velünk parallel ajánlatokat és felüligéreteket adott, a ki velünk hónapok óta versenyez, a ki uton-utfélen azt hangoztatja, hogy többet ad mint mi, de a vállalatot nekünk kiadni nem engedi: az most, hónapok ily története után kijelentse, miszerint az egész csak komédia volt, a városnak nem is volt joga velünk tárgyalni, neki nem is kellett nálunk több előnyt, vagy a város részére bármely előnyt nyújtani, mert hiszen a Nagyméltóságú Miniszter Úr már megparancsolta Nagyvárad városának, hogy csak vele, de vele okvetlenül és bármilyen feltételekkel szerződést kössön. Mi, kik a villamvállalatok létesítésével, mint alapszabályainkban kitűzött czéllal, foglalkozunk, elmondhatjuk, hogy bár sok helyen álltunk szemben versenytársakkal, ily kijelentést és hasonló kérést vállalkozó részéről előterjeszteni soha sem hallottunk. Ez előterjesztéseket tehát a nemes városnak úgy önkormányzati jogai, valamint tulajdonjoga szempontjából, de törvényeink szempontjából biztosított elvei szempontjából is egyaránt sértőknek és jogtalanoknak s e tekintetben egyszerűen példátlanoknak kell kijelentünk.

Miért is részünkről esedezünk, méltóztassék jelen kérvényünket a felterjesztendő iratokhoz csatoltatni és saját hatáskörében oda hatni, hogy a felebbezés a város jogainak megóvása mellett elutasítások s a város január 13-iki közgyűlésének határozatával már elrendelt közgyűlés megtartatván, a folyó január hó 20-ig bezárólag beérkezett ajánlatok alapján Nagyvárad város villamos vasuti és erőátviteli vállalatai ügyében érdemleges hatósági határozat hozassék.

Mély tisztelettel vagyunk

Budapestben, 1898. január 27-én.

a Tekintetes Városi tanácsnak kész szolgálai

Részvénytársaság

villamos- és közlekedési vállalatok

számára.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 10. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Február 12. Kereskedelmi Csarnok estély.

Február 13. Dr. Szombathy István felolvasása: »Shakespeare szomorujátékai.«

Február 13. A biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és termény-hitelbank évi rendes közgyűlése d. e. 9 órakor.

Február 13. A 48-as Népkör táncestélye a Zöldfában.

Február 19. Tiszti estély.

Február 20. A nagyváradai könyvnyomdászok bálja a Zöldfában.

Február 20. A sakkör évi közgyűlése a sakkör helyiségében d. u. 4 órakor.

Február 20. Dr. Edelman Menyhért felolvasása: »Az alkoholizmus orvosi közegészségügyi és nemzetgazdasági szempontból.«

Február 22. Jogász táncestély a Zöldfában.

Február 27. Dr. Szombathy István felolvasása: »A népdalok s gondolatviláguk.«

* **A mai közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ma, csütörtökön délután 3 órakor tartja közgyűlését. A már közölt tárgysorozaton kívül lesz még néhány póttárgy, s mint halljuk, interpellációban is lesz részük a városatyáknak. Dr. B u l y o v s z k y József a polgármesteri jelentésben indítványozni fogja, hogy Biharmegye egykori főispánjának gróf T i s z a Lajosnak emlékét jegyzőkönyvbe iktassák.

* **Az irgalmas rend múlt évi működése.** Nagyvárad közegészségügyi és humanus intézményei között az elsők között is méltó helyet foglal el az irgalmas rend kórháza. Évről-évre száz és száz szegény beteg nyer enyhülést, gyógyítást a rend tagjainak gondozása alatt. Az elmúlt 1897. év folyamán szintén olyan nemes ambícióval működött a derék rend, amit ékesen bizonyít a kórház működéséről megjelent kimutatás. Az általános betegforgalom a következő volt: az 1896. évről maradt 18 beteg, az 1897. évben felvétellett 429, ápolatott összesen 447; elbocsátatott 408. Meghalt 17 beteg. Az 1898. évre maradt 22. Az összes ápolási napok száma: 7116. Átlagosan ápolatott egy beteg 15-91 napig; az átlagos beteglétszám 19-49. — Az ápolatott betegek közül volt: r. köth. 119, g. kath. 47, gör. kel. 31, ág. ev. 12, helv. vallású 192, unitárius 1, izraelita 45. A halálozások arányszáma 3-8%. A kórházban leginkább iparosokat ápolnak, de néhány más foglalkozású beteg is gyógyulást talált a kitűnően kezelt gyógyintézetben. Összesen 76 sebészeti műtétet végzett dr. W i m m e r Julián perjel és főorvos, a kit első sorban illet meg a dicséret és elismerés a gyógyintézet áldásos működéséért.

* **Jegyző-szigorlat.** Jól sikerült jegyzővizsgálat volt tegnap Biharmegye székházában. Az előző napi írásbeli vizsgálatnál mind a hat jelentkező ifjú sikeresen megtelet a feladatnak s mindannyian szóbeli vizsgálatra bocsátattak s képesítettek is. A hat ifjú a következők: Ormay Géza, K. Nagy Antal, Berényi Sándor, Szondy György, (egyhangulag), Leelössy János és Kádár László. — A vizsgáló-bizottság Papp János főjegyző elnöke alatt Hranyiszky Károly árvaszéki elnök, Miskolczy Árpád főszámvevő, Wallner Ödön tb. főügyész, Szunyogh Lóránd anyakönyvi felügyelő, Kovalszky Kálmán p. ü. titkár, Kovács András bályoki jegyző, és Czifra Kálmán m. aljegyzőkből állott.

* **Nincs drágasági pótlék.** Markovits Pál és még több községi iskolai tanító az iránt folyamodtak Nagyvárad városához, hogy azok a tanítók, a kiknek az általános fizetésemelésnél semmivel sem emelték a dotációjukat, fizetésük 10 százalékát szavazza meg részükre a tanács, illetve a közgyűlés drágasági pótlék címén. A városi tanács tegnapi ülésében foglalkozott a kérelemmel s azt elutasította. A fizetés emelésnél, az indokolás szerint — csak azok a tanítók nem részesültek magasabb díjazásban,

akiknek már az élvezett alapfizetésük és korpótlékjuk megütötte a felemelt fizetés maximumát.

* **Az adófizetés felfüggesztése.** Tegnap már megemlékeztünk Szokolay Tamás törvényhatósági bizottsági tag azon indítványáról, hogy — tekintettel a nyomasztó gazdasági helyzetre, ipari, kereskedelmi pangásra, irjon fel a törvényhatóság a pénzügyminiszterhez. Ebben a feliratban kéri a minisztert, miszerint Nagyvárad város területén a közadók behajtását ez évi szeptember haváig függeszszék fel. Nagyvárad város tanácsa tegnap tárgyalta a kérvényt, de minden véleményes javaslat nélkül terjeszti a közgyűlés elé. A tanács tagjai teljesen belátják az indítvány helyes, indokolt voltát, azonban Nagyvárad városa sem bírná ki az adók behajtásának ily hosszú időre való felfüggesztését. — Hanem célszerűnek vélnék, hogy a tavaszi munkaidő beátláig, pl. két hónapra szüntetnék be az adók behajtását.

* **Színészek a képviselőházban.** Ma délelőtt Fenyvessy Ferencz vezetése mellett egész csomó bájos asszony jelent meg a képviselőház folyosóján. A nemzeti színház művésznői voltak, a kik a színészekkel együtt karonfogva vonultak végig a folyosón a miniszterszobába. Perczel miniszterhez jöttek. Prielle Cornélia kérvényt nyújtott át Hetényi Béla visszaszerződésére ügyébe, a miniszter azonban cukros szavakkal ugyan, de kijelentette, hogy nem avatkozhatik ebbe az ügybe, melynek felőssége az inténdánst terheli.

* **A legújabb vasút a megyében.** A vésztkötegyán-hollódi helyi érdekű vasút kiépítését már a közel jövőben megkezdik. A kereskedelemügyi miniszter kibocsátotta az építés és berendezésre vonatkozó rendeletét. E szerint a vasutvonalon a következő állomások és megállóhelyek lesznek: Okány. Gyanta rakodó megálló, Sarkad-Keresztur, Méhkerék, Kötegyán, Pósa, Illye, Csegöd, Erdő-Gyarak, Árpád, Fekete-Bátor, Fekete-Tót, Tenke, Rippa, Mocsár-Gyanta, továbbá Hollód és Vésztkötegyán végállomások.

* **Meghűntetett politizálás.** Seper Kajetán a »Kispest-Szentlőrinczi hírlap« felelős szerkesztője, ki egykor a »Nagyvárad Hírlap« is szerkesztette, szenvedélyesen politizált az ő társadalmi és helyi érdekű heti lapocskájában. A postavidéki törvényszék ezért Seper urat a sajtórendőri vétségben mondván ki bűnösnek, őt ezért a szabadságvesztés büntetésének mellőzésével 20 ft fős és 5 forint mellékbüntetésre ítélte. Az ítélet a főbüntetést 50 fortra, a mellékbüntetést pedig 26 forintra emelte föl.

* **A gyermek-gyilkos felmentése.** Tegnap hozott, özv. Dobsa Sándorné Szabad Zsófiáról szóló hírnök befejezéseül értesít székelyhídi levelezőnk, hogy a gyermekgyilkos asszonyt a járásbíróóság még letartóztatása, illetve beszállítása napján, február 3-án, szabadlábra helyezte, azzal indokolva a szabadonbocsátást, hogy amennyiben bebizonyítható volna is, hogy 1876. szeptember 9-én született Sándor nevű fiát akár előre megfontolt szándékkal, akár anélkül megölte — a cselekmény elkövetése óta több mint 20 év telt el s így a cselekmény büntethetősége elévülés által már megszűnt.

* **Tanay Gusztáv temetése.** Tanay Gusztávot a korán elhunyt jogszigorlót tegnap délután helyezték örök nyugalomra az olaszii temetőben. A temetésen a családon és a résztvevő közönségen kívül nagy számban jelentek meg az elhunyt volt osztálytársai és a joghallgatók, hogy kikisérjék barátjokat a temetőbe. A koporsón számos koszoru volt. A temetési szertartást Dencs János, cz. kanonok, esperes-plébános végezte fényes segédlettel.

* **Részeg ember garazdalkodása.** Tegnap délután a Bazár-szorosban az egyik házba be-

ment egy részeg ember és ott garazdalkodni kezdett, összetört mindent ami a kezébe esett és a lakókat bántalmazta. A lakók eleinte túrták a dolgot, később azonban egy péklegény, Lengyel János kiakarta vezetni a részeg embert, mire ez annyira dühbe jött, hogy megtámadta Lengyelt és útni kezdte. Lengyel mikor látta, hogy a dolog komoly kezd lenni, kirántotta bicskáját és azzal több hlyen sulyosan megsebesítette a részeg embert. Az előhívott rendőrség azután mindkét embert beszállította a rendőrségre, ahol a sulyosan megsebesült embert gyógykezelés alá vették, Lengyelt pedig letartóztatták. Az idegen kitételé eddig nem sikerült megtudni.

* **Méltóságos ur!** . . . Most amidőn a rendőrség a koldusok ügyét olyan erélyesen kezeli, legyen szabad a figyelmüket felhívni egy koldusra, akit Váradon nagyon sokan ismernek és aki állandóan pumpolja a közönséget a többi koldusok rovására. Ez az ember nem megy házakba koldulni, hanem valamelyik kisebb utcán fogja meg az embereket ezzel a megszólítással: Méltóságos uram . . . és azután elmondja, hogy meghalt a gyermeke, vagy az apja, vagy az anyja, és nyomorának ecsetelése után segélyt kér az eltemetésükre. Az emberek nagyrésze, aki még nem ismeri ezt a jómadarat — megszanja és ad neki pénzt. Ettől az embertől jó lenne megszabadítani városunkat.

* **Pályázat.** A tenkei kir. járásbírósnágnál egy albirói állás van üresedésben. A pályázati határidő két hét múlva jár le.

* **Gonosz szándékkal meghuzódott katoná.** Jéger Ignác jómódu gazda egyik utcára eső szobájában lopás szándékkal huzódott meg f. hó 5-én este 7 órakor egy már 9 éve szolgálatban állott, de mint értesülünk megrovoit előéletű császári szolgálatban levő katoná. Mig a ház népe fejessel volt elfoglalva, az alatt a családhoz tartozó egyik nővérdék leánya észrevevén a sötét szándékkal belopódzott katonát, — egy kulcs fordítással ügyesen rázarta az ajtót a vitézre. A háznépe által csapott lármára a szomszédok összejöve foglyul ejtették s ma várja az amugy is rossz hírben álló vitéz büntetését.

* **Elveszett.** Tegnap délben a fő-utcán elveszett egy női arany gyűrű. Délután pedig a Szt.-János utcán egy pénztárca veszett el, amelyben egy emlék pénz volt. Mindkét dolgot a rendőrségen lehet átadni, illő jutalom ellenében.

Egy ifju, ki az irodai teendőkből s a regaleügyek kezelésében járatos, irodai alkalmazást keres. A címet megadja a kiadóhivatal.

EGYESÜLETEK.

Az A aquinói sz. társaság Budapesten dr. Bográ István nagyvárad kanonok elnöklete alatt rendes havi felolvasó ülését tartotta, melyben a tagok nagy számmal jelentek meg, többi közt Zichy Nándor gróf. Lubrich Ágost, Csillag Gyula dr., Acsay Antal dr. és Kiss János egyetemi tanárok, stb. Az ülés elhatározta, hogy a társaság szt. Tamás napján reggel 8 órakor az egyetemi templomban szentmisét mond, délután 5 órakor pedig ülést tart. A vidéki felolvasók utazási költségeihez a jövőben hozzájárul a társaság. Ezután Rézbányay János pécsi jogakadémiai tanár tartotta meg felolvasását az erkölcsi törvényről, tapasztalatai tényekből, elemző módszerben bizonyítván az általános, minden körülmény közt kötelező emberi szokások és szabványoktól független erkölcsi törvény létesítését. A jelenlevők tetszéssel fogadták a felolvasást.

IRODALOM.

— Prigl Olga könyve. Az *Apró Novellák*, Prigl Olga a kedves novellás könyve immár kapható helyben is. Ungár, Pouker és Berger-féle könyvkereskedésekben megveheti bárki 2 koronáért. Nem ajánlhatunk jobb, nemesebb és kedvesebb olvasni valót, különösen fiatal leányok kezébe valót, mint ezt a kedves kötetet. 24 elbeszélése maga a finomság, maga a

báj és nyelve jobb, gördülékenyebb, mint sok, nagyon sok felkapott divat-tuczat-novellistáé. Az izléses, sárga borítékos könyvnek helye van minden művelt család asztalán és mőtő is arra, hogy olvassa egyaránt mindenki.

— **A Mese-Világ legújabb számáról.** Tegnap jelent meg a kicsinyek Revne des deux Mondes-ja, a Mese-Világ. Hova-tovább tökéletesebb lesz ez a kis ujság. Nem is szokatlannak immár, hogy a lapot olvasva, kedvesebbnélkedvesebb dolgokat találunk benne. A kik ebbe a lapba irnak, a javát adják mindannak, a mit gondos toll gyermek olvasók számára csak produkálhat. A kedves illusztrációk, a tiszta csinos kiállítás méltó keretei a jobbnál-jobb meséknek és a csengő-bongó versikéknek. Ha tovább is ezen az uton haladnak a Mese-Világ szerkesztői bizvást elhíhetik, hogy megteremtették a Pósa bácsi »En Ujságom«-ján kívül létező legjobb magyar gyermek-lapot.

MULATSÁG.

A peeze-szőlősi olvasóköri táncestélyét szokott előkészület és ügybuzgó fáradozása után f. hó 13-án azaz vasárnap este a gondosan díszített »Szőlősi söresarnok«-ban tartja. Belépti díj 1 korona.

Katholikus bál Margittán. A margittai róm. kath. egyháztanács 1898. évi február hó 20-án iskolája javára a nagyvendéglő termében zártkörű táncvigalmat rendez, a rendezőség élén Henger Viktor alelnök és Hirschmann Konrad állanak. Belépti díj: Személyenkint 1 korona. Kezdeté este 8 órakor.

Igazságszolgáltatás.

Megtámadott asszony. A mult esztendőben januárban Domokos Mária sonkolyosi lak s hazafelé ment, utközben azonban az országúton meglámadta két suhancz, akik azután elvették mindenét a mit csak nála találtak. A törvényszék tegnap tárgyalta ezt az ügyet. A két suhancz azzal védekezett, hogy mikor ezt a tettet elkövették részegek voltak és a beidézett tanuk is ugyanezt vallották. A törvényszék a vádlottakat Czepelle Tógyert és Czepele Anizsát 14—14 napi fogházra ítélte. Az ítéletet az ügyész megfellebbezte, mig a vádlottak bele nyugodtak.

TAVIRATOK.

Harmadik nap.

Budapest, február 9. (Saj. tud. táv.) A mai Aurore hevesen állást foglal Zola mellett és vehemens cikkben mondja ki rosszaságát a tegnapi lünetések és inzultusok fölött. Szerinte az utcai csöcselék legalsóbb söpredéke az, a melyik ezt az inzultust rögtönözte, mert az intelligencia Zola mellett foglalt állást. Közli azután a Gonze tábornok és Piquard ezredes között folyt levelezést azzal a megjegyzéssel: e levelek világosan bizonyítják, hogy Gonze tábornok teljesen megvolt győződve Dreyfus ártatlanságáról.

A rendőrség tegnapi ügyefogyott magatartását különben az összes lapok elítélik, mert tényleg kevésen mult, hogy egyetlen embert egy bőszt tömeg csaknem szétlépett.

Az érdeklődés különben nőttön nő a tárgyalás iránt.

Ma várták, hogy Boisdeffre, Eszterházy, Mercier, Paty du Clam és Cammes kihallgatására kerül a sor.

A törvényszéki palota már a reggeli

órákban dühös ostromnak van kitéve. A bebocsátást a rendőrség intézi, melynek emberei erősen megszállva tartják a bejáratot és a folyosókat.

Irtózatossá a tolongás. Kétszáz ügyvéd hevesen összekapott a rendőrséggel, mivel ez nem akarta őket a tárgyalási terembe bocsátani. A goromba szóváltásnak dühös verekedés lett a vége, a melynek során aztán a rendőrség kiverte az ügyvédeket az utcára.

Az érkező tiszteket Vive l' armee! kiáltással fogadja az utcán szorongó óriási tömeg.

A csöcselék roppantul izgatott. A Guartler-Latin-ben nagy mérvű izgatások voltak Zola ellen, kitől a népkégy immár egészen elfordult.

Ma is rettenetes módon nyilatkozott meg a csöcselék dühe. Mikor Zola kocsija a törvényszéki palota közelébe jutott, a csöcselék iszonyu ordítással megröhanta a kocsit. Egy pillanat alatt felfordította és megakarták linchelni Zolát, más része pedig egyszerűen a Szajnába akarták őt hajítani. Zola csak dühös verekedés után tudott — futva — bemene-külni a törvényszéki épületbe, a hol meg a folyosón várták már felemelt öklökkel.

Valósággal végig öklözték, míg a tárgyalási terembe jutott, egy mellék folyosón keresztül.

A tárgyalást pontban 1 órakor kezdték meg.

A tárgyaláson megjelentek Boisdeffre és Marcier tábornokok, egyszerű egyenruhában, nyomban utánnuk jött Paty du Clam.

Boulaucy asszony és De Cominges kisasszony orvosi bizonyítvánnyal mentették ki távolmaradásukat.

A teremben óriási láрма uralkodik. Minden egyes hiányzó nevének felolvasásakor fülsiketítő ordítás hanzig fel. — A zaj csillapultával kezdetét veszi a tárgyalás.

Labori ismételt követeli, hogy hallgassák ki Dreyfus-nét a felől, hogy hisz-e férje bűnösségében.

Elnök (izgatottan felugrik, kiáltva): Itt nincs Dreyfus afér! — Erre heves szóváltás támad közte és Labori között, a melynek ezzel a kiáltással szakítja végét az elnök: Most már azt sem engedem meg, hogy egyáltalán kérdezzen valamit Dreyfusnétől! — Labori azzal felel, hogy szemére veti a törvényszéknek a Zola ellen történt tegnapi tüntetést, — szavait így végzi: Akik tegnap Zola ellen tüntettek és reá kezelték — ha francziáknak mondják őket — akkor szégyent hoztak Franciaországra. (Óriási láрма, közbeüvöltések).

Első tanu Boisdeffre.

Labori: Miféle iratot juttatott Eszterházy a hadügyminiszterhez, kevéssel az előtt, hogy a haditörvényszék előtt megjelent?

Boisdeffre: Kérdéses irat Dreyfus ügyre vonatkozik. Nem felelhetek. Ez hivatalos titok, melyet meg nem sérthetek!

Labori: Ön felelős tisztviselő, a ki itt, a bíróság előtt hivatalos titokra nem hivatkozhatik!

Boisdeffre: Ünnepélyesen kijelentem, hogy tisztelem a bíróságot, — de a hivatalos titok egyenlő az államtitokkal. Nem felelhetek.

Labori további kérdéseire kijelenti, hogy a fátyolos hölgy mibenlétét nem sikerült kitudniok. Piquard-ot pedig azért küldeti Afrikába, mert az egészen beleélte magát egy eszmébe. A miniszter azt gondolta, hogy majd a távolban visszanyeri normális lelkiállapotát.

Labori: Miféle eszme zavarta meg?

Boisdeffre: Erre nem felelhetek a Dreyfus ügy érintése nélkül. Kijelentem különben abbéli megdönthetetlen meggyőződésemet, hogy Dreyfus bűnös.

Labori: Mire alapította meggyőződését?

Boisdeffre: A per tényeire és az ítéletre, amely előtt tisztelettel hajlom meg. Vannak különben egyéb tények is! (Élénk mozgás.)

Boisdeffre után Gouse tábornok következik, ki Labori minden kérdésére ezt válaszolja:

— Nincs mit felelnem! — Majd így szól: Török ezek, melyeket ön nekem vet! (nagy láрма az egész teremben).

Labori: Ezután nincs több szavam önhöz. A főügyészhez fordulok, szerezzen tiszteletet taláromnak! (Meglepetés).

Van-Cassel nyugodtan ül helyén.

Labori a bírósághoz fordul kiáltva: Elégtételt kérek az ügyvédi kar nevében! (Viharos helyeslés az ügyvédek közt. A közönség közt óriási zür-zavar. Az elnök kiüritteli a termet. — Ujból megnyitván, Gouse tábornok bocsánatot kérő levelet olvas fel, a mit az ügyvédek elnöke és Labori megköszönnek.

Gouse azután kérdi az elnököt, hogy az Auroreban ma megjelent, közle és Piquard közt váltott levelek közzé tételét megengedte-e?

Elnök: Nem.

Ezután Merzier hívják fel. A tárgyalás után ma is nagy verekedések voltak. Zola sok fenyegető levelet kapott.

Szenzációs orosz kijelentés.

Budapest, febr. 9. (Saját tud. táv.) Európa szerte óriási feltűnést keltett egy pétervári hivatalos lapnak azon kijelentése, hogy Oroszország eláll György görög trónökökösnek Kréta kormány-

zójává való jelölésétől, de minden felelősséget a bekövetkezendő végzetes bonyodalmakat illetőleg elhárít magáról.

Uj gyalogsági főfelügyelő.

Budapest, febr. 9. (Saját tud. táv.) Waldstädter báró altábornagyot kinevezték a gyalogság főfelügyelőjévé.

Elítélt angyalcsinálók.

Budapest, február 9. (Saj. tud. táv.) A szegedi tábla Huszkát öt évi, Bábát két évi fegyházra, Friedmant 8 havi börtönre ítélte.

A Zola tárgyaláshoz.

Budapest, február 9. (Saj. tud. táv.) Párisból írják: A reggeli lapok kifejezik az aggodalmukat, hogy a zajos jelenetek, melyek a tegnapi törvényszéki tárgyalás után lejátszódtak, ismétlődni fognak és komoly zavargásokat okozhatnak, ha nem tesznek szigorú intézkedéseket.

KÖZGAZDASÁG.

Megalakult Takaré- és Hitel-szövetkezet Pecze-Szőlősdön. A mi ezelőtt egy héttel csak eszmé volt, ma már az befejezett tény és valóság. A mint említettük mult hó 30-ikán Pecze-Szőlős törekvő polgársága előtervezetet tartottak jólelkű lelkipásztoruk Vidovich György plebános és cz. kanonok elnökelete alatt egy takaré- és hitel szövetkezet megalakítása iránt.

Most utóbb, — mint értesülünk — megis valósították azt. F. év február 6-ikán az olv. kör helyiségében ismét egybegyűlvén, az alapszabályokat felolvasás és átértelmezés után elfogadták s mindjárt a helyszínen a kibocsátott 500 részvény közül 300 részvényt heti 10 krajczáros betétekkel előjegyzés szerint elfogadták s az ügy megvalósítását magukévé tették.

Egyidejűleg ideiglenes penztárnokot, ellenőrt neveztek ki — s a végleges megalakulást, igazgatóság s kezelőségi tisztségek kinevezését legközelebbi hetek egyik vasárnapjára tűzvé a könyvecskék s egyéb nyomtatványok beszerzését elrendelték.

Sok ily életre való munkás és törekvő polgártársakat — s a közügy és előrehaladásra szívesen hajló községet s polgártársakat kívánunk az egyház és hazának.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

-féle

A MAUTHNER

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb fűszer és vaskereskedésekben kaphatók.

A Budapesten Andrássy-ut 23. szám a. létező Mauthner Ödön cég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelölve, ugy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

7-17

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15—20 cm.

Talaj minőség: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussetzeit: August und September.

Pflanzweite: 15—20 Cm.

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

A

Gazdasági és iparbank részvénytársaság

NAGYVÁRADON

1897-ik évi zárszámadásai.

MÉRLEG-SZÁMLA.

VAGYON. **TEHER.**

	frt		kr.			frt		kr.	
	frt	kr.	frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.
Pénztári készlet			24568	69	Részvénytőke			150000	—
Ércpénzek			568	75	Tartalék-alap*			60000	—
Ingatlan			17200	—	Külön tartalék-alap**			9000	—
Váltó-tárca* 5158 drb			1445015	15	Nyugdíj-alap***			5420	10
Jelzálog-kölcsönök			251108	90	Betétek és tőkésített kamatai			1632521	72
Előleg-kölcsönök értékpapi- pirokra és zálogokra			67600	—	Visszleszámítolás			199060	38
Adósok folyó számlán			254719	62	Fel nem vett osztalékok			272	—
Értékpapirokkal vagy jelzálogi biztosítékkal fedezve					1898. évet illető előre be- szedett kamatok			14359	46
Értékpapírok, azok függő ka- matai és szelvények			46436	10	Különféle hitelezők			1819	85
Különféle adósok			3414	57	Hátrálékos tőkekamat-adó			3420	62
Felszerelések leírás után			1600	—	Nyereségáthozat a mult évről	2815	47		
					Ez idei tiszta nyereség	33542	18	36357	65
			2112231	78				2112231	78

* Ebből 549.809 frt jelzálogilag biztosítva.

* Ez idei javadalmazással 72.000 frt
** " " " " 10.000 " "
*** " " " " 8.000 " "

NYERESÉG- és VESZTESEG-SZÁMLA.

KÖVETEL. **TARTOZIK.**

	frt		kr.			frt		kr.	
	frt	kr.	frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.
Kamatok:					Nyereségáthozat a mult évről			2815	47
Betétek, folyó számla és vissz- leszámítolás után			75638	53	Kamatok:				
Üzleti költségek, tisztii fi- tések, nyomtatványok és napibiztosági díjak			15539	77	Leszámított váltók, folyó- számlák, jelzálog-előleg és zálog-kölcsönök után			140151	30
Tőkekamat-adó			6669	63	Értékpapírok utáni kamat (adómentes)			1135	64
Adók és illetékek			8088	27	Házbér			1600	—
Összes leírások			4172	78	Jutalékok			322	91
Nyereségáthozat a mult évről	2815	47			Részvényátíratási díjak			58	—
Ez idei tiszta nyereség	33542	18	36357	65	Leirt követelésekből befolyt			383	31
			146466	63				146466	63